

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-704469-I/12/KW

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 13. 07. 2012 r.

Pani
Agnieszka Kozłowska-Rajewicz
Pełnomocnik Rządu do spraw
Równego Traktowania
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

szanowna Pani Minister

Wpływające skargi do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciły moją uwagę na treści zawarte w jednym z podręczników do nauki języka angielskiego. W swej dotychczasowej działalności Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie wyrażał swoje zaniepokojenie poziomem języka debaty publicznej zawsze stojąc na stanowisku, że naturalną granicą wolności słowa jest godność innych osób. Dlatego też ubolewam, iż przykłady treści naruszających godność innych osób można również znaleźć w podręcznikach skierowanych do uczniów.

Problem dotyczy treści opublikowanych w podręczniku „Angielskie Czasy - już prościej wytłumaczyć się nie da!” autorstwa Walta Warena, wydanym przez Oficynę „NAJA-press”. W szczególności moje zaniepokojenie wzbudziły zawarte w rozdziale 17 pt. *Jestem niesiony...*, dotyczącym czasów w języku angielskim, następujące cytaty:

1. Present Simple — Linda is raped every day. = Linda jest gwałcona codziennie.

2. Past Simple - Linda was raped yesterday. — Linda została zgwałcona wczoraj.

You weren't raped on Friday — Ty nie zostałeś zgwałcona w piątek! (gwałciciele są przesądni i nie czynią tego nigdy w piątki).

3. Future Simple - Tom will rape Linda tomorrow. = Tomcio zgwałci Lindę jutro.

Miss Puff won't be raped by this man. = Panna Puff (wyjątkowa brzydula) nie zostanie zgwałcona przez tego człowieka (chłopcy zaczęli się zakładać!).

4. *Present Continuous* - *Tom is raping Linda.* = *Tom właśnie (akurat gdy mówimy,... w drugim pokoju...) gwałci Lindę (świntuch, niegodziwiec - ale nie „wybawimy” Lindy, bo mogłaby się na nas obrazić!).*

5. *Past Perfect* - *They were very glad because they had been raped.* = *Oni byli bardzo... (boję się tłumaczyć!).*

6. *Future Perfect* - *She won't have been raped by the end of 2000.* = *Ona nie zostanie zgwałcona do końca 2000 roku (biedna brzydulka!).*

7. *Future in the Past* - *Linda was happy she would be raped.* = *Linda była szczęśliwa, że zostanie zgwałcona (szykowała się na to cały tydzień!).*

8. *Future Perfect in the Past* - *Linda hoped she would have been raped before summer.* = *Linda miała nadzieję, że zostanie zgwałcona przed nadejściem lata.*

Implementowane ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700, dalej jako: ustawa o równym traktowaniu) prawo unijne wymaga, by organ ds. równego traktowania świadczył niezależną pomoc ofiarom dyskryminacji bez względu na to, jaki podmiot dopuścił się dyskryminującego traktowania. W toku prac nad projektem tej ustawy Rzecznik Praw Obywatelskich wskazywał, iż ustawowe kompetencje tego organu mogą się w pełni aktualizować jedynie w odniesieniu do relacji wertykalnych, tj. w sytuacji, gdy zarzut naruszenia wolności i praw człowieka i obywatela (oraz zasady równego traktowania) wiąże się z działaniem lub zaniechaniem organu władzy publicznej, co wynika wprost z treści art. 80 Konstytucji. Konstytucja wyznacza zatem Rzecznikowi nieprzekraczalną granicę, która stanowi o możliwości podejmowania interwencji wyłącznie w odniesieniu do naruszeń praw i wolności dokonanych przez organy władzy publicznej.

W podręczniku „Angielskie Czasy -już prościej wytłumaczyć się nie da!” znajduje się znacznie więcej podobnych przykładów naruszających poczucie godności dużej grupy obywateli. Jako konstytucyjny organ stojący na straży wolności i praw człowieka i obywatela, pragnę uprzejmie przypomnieć, że fundamentalne znaczenie godności zawarte jest w art. 30 Konstytucji RP jako źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Oznacza to, że prawa i wolności muszą być stosowane w sposób służący realizacji zasady godności. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie czyli postępowanie w sposób, który nie jest

obraźliwy czy poniżający oraz ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Prof. Małgorzata Fuszara w publikacji z Debaty Jana Nowaka-Jeziorańskiego *O godności człowieka* z dnia 21 czerwca 2011 r. (zainaugurowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich, Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie Pracowników, Współpracowników i Przyjaciół Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa imienia Jana Nowaka-Jeziorańskiego) zaznacza, że są dziedziny, zwłaszcza związane z medialnym obrazem kobiet, a w szczególności tabloidyzacją współczesnego przekazu masowego, które silnie związane są nie tylko z godnością indywidualnych osób, ale z kobietami jako grupą. Takie formy przekazu są degradujące w stosunku do kobiet oraz uprzedmiotawiają je i traktują w charakterze obiektów seksualnych.

Kształtowanie obrazu kobiet w sposób naruszający godność kobiet ma wpływ na sposób ich traktowania we wszystkich dziedzinach życia. Zjawisko to może mieć również wpływ na poruszane w debacie publicznej problemy dyskryminacji kobiet w sferze zawodowej czy społecznej, w ekstremalnych przypadkach, może prowokować do przestępstw na tle seksualnym. Należy podkreślić, że w demokratycznym państwie prawa edukacja o prawach człowieka powinna zajmować szczególnie istotną rolę także ze względu na wpływ, jaki wywiera w zakresie nastawienia obywateli do grup społecznych będących ofiarami uprzedzeń.

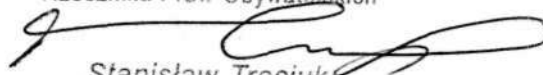
Zwracam się w tej sprawie do Pani Pełnomocnik z uwagi na okoliczność, iż - zgodnie z przepisem art. 21 ust. 2 pkt 3 ustawy o równym traktowaniu - do zadań Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania należy w szczególności podejmowanie działań zmierzających do eliminacji lub ograniczania skutków powstałych w wyniku naruszenia zasady równego traktowania oraz na podstawie pkt. 4 inicjowanie działań zmierzających do zapewnienia równego traktowania, a także do ochrony przed dyskryminacją. Ponadto treścią obowiązków władz publicznych, wynikających z art. 30 Konstytucji RP, jest „poszanowanie i ochrona” godności człowieka. Obowiązek ten należy rozumieć jako nakaz podejmowania przez władze publiczne takich działań, które ochronią jednostkę, tak by pozostałe podmioty stosunków społecznych nie naruszały godności innych ludzi.

W związku z powyższym, mając na uwadze wspólny cel, którym jest skuteczne przeciwdziałanie naruszeniom zasady równego traktowania działając na podstawie art. 16

ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, ze zm.), zwracam się do Pani Pełnomocnik z uprzejmą prośbą o podjęcie działań zmierzających do wyeliminowania opisanych praktyk.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich